

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ &
Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΧΟΛ. ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ Δ.Ε.
Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Τηλ. 2810 246860
Ταχ. Δ/ση: Ρολέν 4,
713 05 ΗΡΑΚΛΕΙΟ

E-mail: grss@dide.ira.sch.gr

Βασιλεία Καλοκύρη
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων
Τηλ. 2810 246.864 // 2810 310.634
κιν. 697 99 30 724

Ιστοσελίδες: ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

<http://users.sch.gr/sfscholiki/fi>

ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ –
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<http://diktyofilologonkalokyri.weebly.com>

E-mail : kalokyri@sch.gr

Ηράκλειο, 19-4-2016

Αρ. Πρωτ.: 778

Προς:

Διευθύνσεις ΕΠΑ.Λ.
περ. εν. Ηρακλείου Φιλολόγων
αρμοδιότητας Σχολικής
Συμβούλου Φιλολόγων Β.
Καλοκύρη

Φιλολόγους ΕΠΑ.Λ.
περ. εν. Ηρακλείου αρμοδιότητας
Σχολικής Συμβούλου Φιλολόγων
Β. Καλοκύρη

*(διαμέσου των Δ/σεων των
Σχολείων)*

Κοιν. :

1. Περιφερειακή Δ/ση Π/θμιας &
Δ/θμιας Εκπαίδευσης Κρήτης
2. Προϊστάμενο Επιστημ.&
Παιδαγ. Καθοδήγησης Δ/θμιας
Εκπ/σης
3. Διεύθυνση Δ.Ε. Ηρακλείου

Θέμα: «Οδηγίες για τις εξετάσεις περιόδου Μαΐου-Ιουνίου 2016 στα φιλολογικά μαθήματα του ΕΠΑ.Λ.»

**Σχετ.: Εγκύκλιος ΥΠΕΠΘ Αρ. Πρωτ. Φ4/59791/Δ4/08-04-2016¹
Εγκύκλιος ΥΠΕΠΘ Αριθ. Πρωτ. Φ3/163092/Δ4/ 15-10-2015²
ΦΕΚ 2149/2015 ως αρ. πρωτ. Φ6/153685/Δ4³**

Αγαπητοί/-τές Συνάδελφοι,

Καθώς πλησιάζει η λήξη των μαθημάτων και η περίοδος των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων υπενθυμίζω και επισημαίνω ορισμένα σχετικά ζητήματα.

¹ Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης των μαθημάτων όλων των τάξεων Ημερησίων και Εσπερινών Επαγγελματικών Λυκείων για το σχολικό έτος 2015-2016.

² Οδηγίες για τη διδασκαλία των μαθημάτων Γενικής Παιδείας των Α' και Β' τάξεων Ημερήσιου και Εσπερινού Επαγγελματικού Λυκείου για το σχολικό έτος 2015-2016.

³ Διδακτέα – εξεταστέα ύλη των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερησίων ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2015-2016

1. Εξεταστέα ύλη προαγωγικών εξετάσεων Α΄ και Β΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και εξετάσεων στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία Γ΄ τάξης στα φιλολογικά μαθήματα

Η ύλη για τη Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ και Β΄ τάξης, Λογοτεχνία Α΄ και Β΄ τάξης και Ιστορία Α΄ τάξης περιέχεται στις «Οδηγίες για τη διδασκαλία των μαθημάτων Γενικής Παιδείας των Α΄ και Β΄ τάξεων Ημερήσιου και Εσπερινού Επαγγελματικού Λυκείου για το σχολικό έτος 2015-2016» (ΥΠΕΠΘ Αριθ. Πρωτ. Φ3/163092/Δ4/ 15-10-2015)⁴.

Η ύλη για τη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία Γ΄ τάξης ΕΠΑΛ περιέχεται στις «Οδηγίες για τη διδασκαλία των μαθημάτων Γενικής Παιδείας και Επιλογής της Γ΄ τάξης Ημερήσιου και των Γ΄ και Δ΄ τάξεων Εσπερινού Επαγγελματικού Λυκείου για το σχολικό έτος 2015-2016» (Αριθ. Πρωτ. Φ3/163085/Δ4/15-10-15)⁵.

2. Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης των (φιλολογικών) μαθημάτων του Επαγγελματικού Λυκείου για το έτος 2015-16.

Σχετικά με τις γραπτές προαγωγικές/απολυτήριες/πτυχιακές εξετάσεις όλων των τάξεων των Επαγγελματικών Λυκείων ισχύουν τα ακόλουθα:⁶

1. Τα θέματα των γραπτών προαγωγικών και απολυτηρίων και πτυχιακών εξετάσεων λαμβάνονται από την ύλη που ορίζεται ως εξεταστέα για κάθε μάθημα κατά το έτος που γίνονται οι εξετάσεις. Οι ερωτήσεις είναι ανάλογες με εκείνες που υπάρχουν στα σχολικά εγχειρίδια και στις οδηγίες του ΙΕΠ, διατρέχουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη έκταση της εξεταστέας ύλης, ελέγχουν ευρύ φάσμα διδακτικών στόχων και είναι κλιμακούμενου βαθμού δυσκολίας. Οι μαθητές απαντούν υποχρεωτικά σε όλα τα θέματα.

2. Για κάθε θέμα καθορίζεται ορισμένη βαθμολογία. Σε περίπτωση κατά την οποία ένα θέμα αναλύεται σε υποερωτήματα, η βαθμολογία που προβλέπεται για αυτό

---

⁴ Υπενθυμίζω ότι για διευκόλυνσή σας μπορείτε να τη βρείτε αναρτημένη στον ιστότοπο που επιμελούμαι, «Φιλολόγοι Ηρακλείου», στην καταχώριση «Νομοθεσία–Οδηγίες→ ΕΠΑΛ http://users.sch.gr/sfscholiki/fi/index.php?option=com_content&view=article&id=130:2012-10-24-19-52-50&catid=8:2009-12-14-10-33-24&Itemid=9

⁵ Ο.π. http://users.sch.gr/sfscholiki/files/nomothesia/ylh_kai_odigies_ma8hmatwn_genikhs_paideias_kai_epiloghs_EPAL_2015-16.pdf

⁶ ΥΠΠΕΘ Αριθ. Πρωτ. Φ4/59791/Δ4/8-4-2016.

κατανέμεται ισότιμα στις επιμέρους ερωτήσεις, εκτός αν κατά την ανακοίνωση των θεμάτων καθορίζεται διαφορετικός βαθμός για κάθε μια από αυτές.

3. Γενικές επισημάνσεις για τα θέματα των εξετάσεων στα Φιλολογικά μαθήματα του ΕΠΑ.Λ.

Προσέχουμε το είδος των ερωτήσεων - θεμάτων να ανταποκρίνονται στις προαναφερόμενες Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης των (φιλολογικών) μαθημάτων του ΕΠΑΛ για το σχ. έτος 2015-16. (ΥΠΠΕΘ Αριθ. Πρωτ. Φ4/59791/Δ4/8-4-2016). Διαμορφώνουμε τα θέματα/τις ερωτήσεις και τη μοριοδότηση αντίστοιχα προς τα προβλεπόμενα στις Οδηγίες αυτές.

- ✚ **Χρειάζεται να σημειώνουμε τις μονάδες** στο τέλος κάθε ερώτησης ή υποερωτήματος.
- ✚ Υπενθυμίζουμε κι εδώ ότι ακριβώς επειδή η αξιολόγηση είναι μια παιδαγωγική διαδικασία ανατροφοδότησης των μαθητών, γι' αυτό **χρειάζεται να εφαρμόζεται σύμφωνα με παιδαγωγικές μεθόδους.**
- ✚ Υπό την προοπτική αυτή, προσπαθούμε τα θέματά μας να καλύπτουν ευρείας έκτασης ύλη και να είναι αντιπροσωπευτικά όσων διδάξαμε επαρκώς, κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.
- ✚ Επίσης, για παιδαγωγικούς λόγους χρειάζεται να είναι **κλιμακούμενης (διαβαθμισμένης) δυσκολίας.**
- ✚ Απαραίτητο, επιπλέον, είναι τα ζητούμενα να έχουν διατυπωθεί με **ακρίβεια, σαφήνεια** και με **ολοκληρωμένο νόημα**, με γνώμονα οι μαθητές να μπορούν να απαντήσουν άμεσα, και όχι να συνηθίζουν «να εξαρτώνται» από προφορικές συμπληρωματικές διευκρινίσεις. Με θέματα σαφή και ακριβή, οι ενδοσχολικές εξετάσεις βοηθούν, ιδιαίτερα στην Α' και Β' τάξη, **και** στην προετοιμασία των μαθητών για άλλες εξετάσεις όπου δεν επιτρέπονται οι διευκρινίσεις.
  - ☞ Επισημαίνουμε, βέβαια, ότι οι μαθητές πρέπει να εξοικειώνονται σε όλη τη διάρκεια του διδακτικού έτους να κατανοούν τις εκφωνήσεις των ζητούμενων χωρίς συμπληρωματικές προφορικές διευκρινίσεις. Μια απότομη αλλαγή τακτικής στις ενδοσχολικές εξετάσεις του ΕΠΑΛ μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την επίδοσή τους, χωρίς δική τους ευθύνη.

Επιπλέον, λαμβάνουμε πάντοτε υπόψη τους συγκεκριμένους μαθητές μας (μαθησιακές ιδιαιτερότητες και ανάγκες στις οποίες πρέπει να ανταποκριθούμε και ως προς τη διατύπωση των θεμάτων).

4. Ο Τρόπος αξιολόγησης ανά μάθημα στο ΕΠΑ.Λ.κατά το σχολ. έτος 2015-16⁷

1. Για την εξέταση στο μάθημα «**Νέα Ελληνική Γλώσσα**» της **Α΄ τάξης Ημερησίου** και Εσπερινού και της Β΄ τάξης εσπερινού Επαγγελματικού Λυκείου δίνονται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο ένα ή δύο κείμενα περιορισμένης έκτασης από τον έντυπο ή/και τον ηλεκτρονικό λόγο (βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, διαδίκτυο), που αναφέρονται σε κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά, επιστημονικά ή άλλα θέματα της καθημερινής ζωής και έχουν νοηματική πληρότητα. Τα κείμενα σχετίζονται με θέματα με τα οποία ασχολήθηκαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Οι μαθητές εξετάζονται σε τρία (3) θέματα. Συγκεκριμένα καλούνται:

(α) να απαντήσουν σε δύο (2) ερωτήσεις που έχουν σχέση με:

i. την κατανόηση του κειμένου (οπτικές από τις οποίες προσεγγίζεται η πραγματικότητα, στόχοι και επιχειρήματα συγγραφέα, προβληματισμοί που θέτει, θέσεις που υποστηρίζει κ.λπ.),

ii. την οργάνωση του λόγου (διάρθρωση, δομή, διαίρεση, τίτλοι ενοτήτων, συνοχή, αλληλουχία, τρόποι ανάπτυξης, συλλογιστική πορεία κ.λπ.).

(β) να απαντήσουν σε δύο (2) ερωτήσεις που αφορούν:

i. σε σημασιολογικά στοιχεία (σημασίες λέξεων, συνώνυμα, αντώνυμα, κατασκευή φράσεων ή παραγράφων με συγκεκριμένες λέξεις, αντικατάσταση λέξεων ή φράσεων με σημασιολογικά ισοδύναμες κ.λπ.),

ii. στην επισήμανση της λειτουργίας μορφοσυντακτικών δομών και υφολογικών στοιχείων του κειμένου που σχετίζονται με τους επικοινωνιακούς στόχους του συγγραφέα (ενεργητική ή παθητική σύνταξη, γλωσσικές ποικιλίες, αναφορική και ποιητική λειτουργία της γλώσσας [δηλωτική και συνυποδηλωτική χρήση], στοιχεία προφορικού λόγου, χρήση ειδικού λεξιλογίου, είδος κειμένου κ.λπ.).

---

⁷ Παραθέτονται εδώ για διευκόλυνση οι οδηγίες που περιέχονται στην εγκύκλιο του ΥΠΠΕΘ Αριθ. Πρωτ. Φ4/59791/Δ4/8-4-2016 με θέμα «Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης των μαθημάτων όλων των τάξεων Ημερησίων και Εσπερινών Επαγγελματικών Λυκείων για το σχολικό έτος 2015-2016».

(γ) να συνθέσουν δικό τους κείμενο (ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο), το οποίο σχετίζεται θεματικά με το κείμενο ή τα κείμενα που τους δόθηκαν, στο πλαίσιο του οποίου απαντούν με πειστική επιχειρηματολογία στα ζητούμενα, διατυπώνουν κρίσεις και σχόλια ή αναπτύσσουν τεκμηριωμένα προσωπικές απόψεις. Η έκταση του κειμένου κυμαίνεται από 350 έως 400 λέξεις. Το πρώτο (α) θέμα βαθμολογείται με είκοσι πέντε (25) μονάδες, το δεύτερο (β) με είκοσι πέντε (25) και το τρίτο (γ) με πενήντα (50). Η κατανομή της βαθμολογίας στις ερωτήσεις του (α) και του (β) θέματος, οι οποίες μπορεί να αναλύονται σε υποερωτήματα, διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό της δυσκολίας τους και οι βαθμολογικές μονάδες καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

2. Για την εξέταση στο μάθημα «**Νέα Ελληνική Γλώσσα**» της **Β΄ Τάξης Ημερήσιου** και της **Γ΄ Τάξης Εσπερινού ΕΠΑ.Λ.** δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο ένα κείμενο περιορισμένης έκτασης από τον έντυπο ή/και τον ηλεκτρονικό λόγο (βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, διαδίκτυο), που αναφέρεται σε κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά, επιστημονικά ή άλλα θέματα της καθημερινής ζωής και έχει νοηματική πληρότητα. Το κείμενο σχετίζεται με θέματα με τα οποία ασχολήθηκαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Οι μαθητές εξετάζονται στα παρακάτω τέσσερα (4) θέματα υπό τα στοιχεία α, β, γ, δ. Συγκεκριμένα καλούνται:

α) να δώσουν σύντομη περίληψη του δοθέντος κειμένου, η έκταση της οποίας καθορίζεται ανάλογα με την έκταση και το νόημα του κειμένου·

β) να απαντήσουν σε δύο (2) ερωτήσεις που έχουν σχέση με:

i. την κατανόηση του κειμένου (θέσεις, προβληματισμοί, επιδιώξεις, επιχειρήματα και οπτική γωνία του συντάκτη, εντοπισμός της κεντρικής ιδέας του κειμένου, προσδιορισμός του αποδέκτη του κειμένου κ.λπ.)·

ii. την οργάνωση του λόγου (δομή του κειμένου, πλαγιότιτλοι παραγράφων, λέξεις συνοχής, τρόποι ανάπτυξης παραγράφων κ.λπ.).

γ) να απαντήσουν σε δύο (2) ερωτήσεις που αφορούν:

i. σε σημασιολογικά στοιχεία (σημασίες λέξεων, συνώνυμα, αντικατάσταση λέξεων ή φράσεων με σημασιολογικά ισοδύναμες, αντώνυμα, σχηματισμός προτάσεων ή περιόδων λόγου με συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις, κ.λπ.)·

ii. στην επισήμανση της λειτουργίας μορφοσυντακτικών δομών και υφολογικών στοιχείων του κειμένου που σχετίζονται με τους επικοινωνιακούς στόχους του

συγγραφέα (ενεργητική ή παθητική σύνταξη, χρήση στίξης, γλωσσικές ποικιλίες, αναφορική και ποιητική λειτουργία της γλώσσας -δηλωτική και συνυποδηλωτική χρήση-, στοιχεία προφορικού λόγου, χρήση ειδικού λεξιλογίου, χαρακτηριστικά κειμενικού είδους κ.λπ.)·

δ) να συνθέσουν δικό τους κείμενο (ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο και το οποίο σχετίζεται θεματικά με το κείμενο που τους δόθηκε), στο πλαίσιο του οποίου απαντούν με πειστική επιχειρηματολογία στα ζητούμενα, διατυπώνουν κρίσεις και σχόλια ή αναπτύσσουν τεκμηριωμένα προσωπικές απόψεις. Η έκταση του κειμένου κυμαίνεται από 350 έως 450 λέξεις.

Το πρώτο (α) θέμα βαθμολογείται με είκοσι (20) μονάδες, το δεύτερο (β) και το τρίτο (γ) με δεκαπέντε πέντε (15) μονάδες το καθένα και το τέταρτο (δ) με πενήντα (50). Η κατανομή της βαθμολογίας στις ερωτήσεις του «β» και του «γ» θέματος, οι οποίες μπορεί να αναλύονται σε υποερωτήματα, διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας τους και οι βαθμολογικές μονάδες καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

3. Για την εξέταση στο μάθημα **«Νέα Ελληνική Γλώσσα» στη Γ΄ τάξη Ημερησίου Επαγγελματικού Λυκείου** και **«Νεοελληνική Γλώσσα» στη Δ΄ τάξη Εσπερινού Επαγγελματικού Λυκείου** δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο απόσπασμα κειμένου (δοκιμιακού, λογοτεχνικού, άρθρου κτλ.) μιας έως δύο σελίδων από βιβλίο, εφημερίδα ή περιοδικό (ή κατασκευασμένο για το σκοπό της αξιολόγησης) που αναφέρεται σε κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά, επιστημονικά ή άλλα θέματα της καθημερινής ζωής και έχει νοηματική πληρότητα. Το κείμενο αυτό πρέπει να ανταποκρίνεται στην αντιληπτική ικανότητα των μαθητών και να σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με θεματικούς κύκλους οικείους στους μαθητές από τη σχολική διδασκαλία. Οι μαθητές εξετάζονται σε τρία θέματα ως ακολούθως: α) Δίδουν μια σύντομη περίληψη του κειμένου αυτού, της οποίας η έκταση καθορίζεται ανάλογα με την έκταση και το νόημα του κειμένου.

β) Απαντούν σε ερωτήσεις με τις οποίες ελέγχονται:

i) η κατανόηση του κειμένου (ιδεολογικά σημεία του κειμένου, επιχειρήματα συγγραφέα, προβλήματα που θέτει, κτλ.)

ii) η οργάνωση του λόγου (διάρθρωση, δομή διαίρεση και τιτλοφόρηση ενοτήτων, συνοχή, ενότητα, συλλογιστική, κτλ.)

iii) τα σημασιολογικά στοιχεία (σημασία λέξεων, συνώνυμα - αντώνυμα, κατασκευή φράσεων ή παραγράφων με ορισμένες λέξεις, αντικατάσταση λέξεων ή φράσεων κτλ.).

iv) η ικανότητά τους να αναγνωρίζουν τη λειτουργία των μορφοσυντακτικών δομών, καθώς και να χειρίζονται αυτές τις δομές, ανάλογα με τους επικοινωνιακούς στόχους του κειμένου.

γ) Συντάσσουν ένα κείμενο ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο με το οποίο κρίνουν ή σχολιάζουν κάποια σημεία του κειμένου ή αναπτύσσουν προσωπικές απόψεις, παίρνοντας αφορμή από το κείμενο. Η έκταση της ανάπτυξης αυτής καθορίζεται κατά προσέγγιση, χωρίς να υπερβαίνει τις 600 λέξεις.

Το πρώτο θέμα βαθμολογείται με είκοσι πέντε (25) μονάδες, το δεύτερο θέμα βαθμολογείται με τριάντα πέντε (35) μονάδες, οι οποίες κατανέμονται σε επιμέρους ερωτήσεις, ενώ το τρίτο θέμα βαθμολογείται με σαράντα (40) μονάδες. Κατά τη βαθμολόγηση όλων των θεμάτων λαμβάνεται υπόψη η ορθογραφία, η δομή του κειμένου, ο λεξιλογικός πλούτος, η ακρίβεια και η ορθότητα της διατύπωσης, καθώς και το περιεχόμενο.

B. ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

1. Για την εξέταση του μαθήματος «**Νέα Ελληνική Λογοτεχνία**» της **Α΄ τάξης Ημερησίου** και Εσπερινού Επαγγελματικού Λυκείου δίνεται στους μαθητές αδίδακτο κείμενο, ομοειδές ή ομόθεμο με τις διδακτικές ενότητες που έχουν διδαχθεί («Τα φύλα στη λογοτεχνία»), το οποίο ορίζει ο διδάσκων το μάθημα. Οι μαθητές καλούνται:

(α) να επισημάνουν τα πρόσωπα που αναφέρονται στο κείμενο και να τα εντάξουν στον τόπο και στον χρόνο της αφήγησης.

(β) να διακρίνουν και να περιγράφουν ένα ή δύο λογοτεχνικούς χαρακτήρες, κάνοντας αναφορές στις σχέσεις των δύο φύλων, στον κοινωνικό τους ρόλο ή σε κοινωνικά στερεότυπα σχετιζόμενα με το θέμα του κειμένου, και να αιτιολογήσουν τις απαντήσεις τους με αντίστοιχες παραπομπές στο κείμενο.

(γ) να βρουν τον αφηγητή της ιστορίας και να αλλάξουν το πρόσωπο του αφηγητή ώστε να φανεί η αντίστοιχη αλλαγή στην οπτική της αφήγησης ή να μετατρέψουν το διαλογικό μέρος του κειμένου σε συνεχή αφηγηματικό λόγο.

(δ) να διατυπώσουν σε μία ή δύο παραγράφους την άποψη τους για το περιεχόμενο του κειμένου συσχετίζοντας το με τις αντιλήψεις της εποχής μας.

Οι ερωτήσεις υπό τα στοιχεία «α» και «β» βαθμολογούνται με 50 μονάδες ($\alpha = 25$ μονάδες + $\beta = 25$ μονάδες) και συνοδεύουν το αδίδακτο κείμενο.

Οι ερωτήσεις υπό τα στοιχεία «γ» και «δ» βαθμολογούνται με 50 μονάδες ($\gamma = 25$ μονάδες + $\delta = 25$ μονάδες).

2. Για την εξέταση στο μάθημα **«Νέα Ελληνική Λογοτεχνία» της Β΄ Τάξης του Ημερήσιου** και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. και της Γ΄ Τάξης Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο περιορισμένης εκτάσεως πεζό ή ποιητικό κείμενο που περιλαμβάνεται στη διδαχθείσα ύλη και ορίζεται από τον διδάσκοντα, καθώς και αδίδακτο περιορισμένης εκτάσεως πεζό ή ποιητικό κείμενο (ίσης κατά προσέγγιση δυσκολίας με το διδαγμένο), που επιλέγεται από τον διδάσκοντα, με τις αναγκαίες διευκρινίσεις. Το αδίδακτο κείμενο εντάσσεται γραμματολογικά σε μία από τις ενότητες του οικείου διδακτικού εγχειριδίου (Νέα Αθηναϊκή Σχολή: Η πεζογραφία, Νεότερη Λογοτεχνία: Πρώτη 10ετία του Μεσοπολέμου, Νεότερη Ποίηση, Πεζογραφία: Η πεζογραφία του Μεσοπολέμου). Οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε τέσσερα (4) θέματα, που μπορεί να αναλύονται σε δύο (2) ερωτήσεις το καθένα. Δύο (2) θέματα αναφέρονται στο αδίδακτο κείμενο και δύο (2) αναφέρονται στο διδαγμένο κείμενο.

Τα θέματα αφορούν ως προς το αδίδακτο λογοτεχνικό κείμενο:

α) τον εντοπισμό και τον σχολιασμό του κεντρικού θέματος ή/και των δευτερευόντων θεμάτων του κειμένου, την αξιολόγηση στάσεων και αντιλήψεων που εντοπίζονται σε αυτό, τον χαρακτηρισμό των προσώπων που αναφέρονται και την παρουσίαση της ιδεολογικής τους στάσης, λαμβάνοντας υπόψη τον τόπο και τον χρόνο της δράσης τους κ.λπ.

β) τον εντοπισμό των εκφραστικών μέσων και τρόπων που αξιοποιούνται στο κείμενο (π.χ. μεταφορές, παρομοιώσεις, επαναλήψεις, εικόνες, στοιχεία της γλώσσας, όπως λόγιες, λαϊκές ιδιοματικές ή αντιλυρικές λέξεις κ.λπ.) και τον σχολιασμό του ρόλου αυτών των εκφραστικών μέσων και τρόπων στη δημιουργία του ιδιαίτερου ύφους, στο αισθητικό αποτέλεσμα και στη μετάδοση του μηνύματος του κειμένου.

Τα θέματα αφορούν ως προς το διδαγμένο λογοτεχνικό κείμενο:

α) την αναγνώριση χαρακτηριστικών στοιχείων που σχετίζονται με το λογοτεχνικό είδος, τον συγγραφέα και το λογοτεχνικό ρεύμα στο οποίο εντάσσεται το κείμενο (χωρίς οι ερωτήσεις να προϋποθέτουν απομνημόνευση και να απαιτούν ανάκληση μνήμης),

β) την κατανόηση του περιεχομένου, τον ερμηνευτικό ή αισθητικό σχολιασμό φράσεων, στίχων ή παραγράφων, τον χαρακτηρισμό προσώπων, τον εντοπισμό και την αξιολόγηση στάσεων και αντιλήψεων.

Η βαθμολογία κατανέμεται κατά 25% σε κάθε θέμα. Η κατανομή της βαθμολογίας στις ερωτήσεις των θεμάτων μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό της δυσκολίας τους και οι βαθμολογικές μονάδες κάθε ερώτησης καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

3. Για την εξέταση στο μάθημα **«Νέα Ελληνική Λογοτεχνία» της Γ΄ Τάξης του Ημερησίου ΕΠΑ.Λ.** δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο περιορισμένης εκτάσεως πεζό ή ποιητικό κείμενο που περιλαμβάνεται στη διδαχθείσα ύλη και ορίζεται από τον διδάσκοντα, καθώς και αδίδακτο περιορισμένης εκτάσεως πεζό ή ποιητικό κείμενο (ίσης κατά προσέγγιση δυσκολίας με το διδαγμένο), που επιλέγεται από τον διδάσκοντα, με τις αναγκαίες διευκρινίσεις. Το αδίδακτο κείμενο εντάσσεται γραμματολογικά στη Μεταπολεμική και σύγχρονη Λογοτεχνία.

Οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε τέσσερα (4) θέματα, που μπορεί να αναλύονται σε δύο (2) ερωτήσεις το καθένα. Δύο (2) θέματα αναφέρονται στο αδίδακτο κείμενο και δύο (2) στο διδαγμένο κείμενο.

Ως προς το **αδίδακτο** λογοτεχνικό κείμενο τα θέματα αφορούν:

A) τον εντοπισμό και τον σχολιασμό του κεντρικού θέματος ή /και των δευτερευόντων θεμάτων του κειμένου, την αξιολόγηση στάσεων και αντιλήψεων που εντοπίζονται σε αυτό, τον χαρακτηρισμό των προσώπων που αναφέρονται και την παρουσίαση της ιδεολογικής τους στάσης, λαμβάνοντας υπόψη τον τόπο και τον χρόνο της δράσης τους κ.λπ.

B) τον εντοπισμό των εκφραστικών μέσων και τρόπων που αξιοποιούνται στο κείμενο (π.χ. μεταφορές, παρομοιώσεις, επαναλήψεις, εικόνες, στοιχεία της γλώσσας, όπως λόγιες, λαϊκές, ιδιωματικές ή αντιλυρικές λέξεις κ.λπ.) και τον σχολιασμό του ρόλου αυτών των εκφραστικών μέσων και τρόπων στη δημιουργία του ιδιαίτερου ύφους, στο αισθητικό αποτέλεσμα και στη μετάδοση του μηνύματος του κειμένου.

Ως προς το **διδαγμένο** λογοτεχνικό κείμενο τα θέματα αφορούν:

A) την αναγνώριση χαρακτηριστικών στοιχείων που σχετίζονται με το λογοτεχνικό είδος, τον συγγραφέα και το λογοτεχνικό ρεύμα στο οποίο εντάσσεται το κείμενο (χωρίς οι ερωτήσεις να προϋποθέτουν απομνημόνευση και να απαιτούν ανάκληση μνήμης),

B) την κατανόηση του περιεχομένου, τον ερμηνευτικό ή αισθητικό σχολιασμό φράσεων, στίχων ή παραγράφων, τον χαρακτηρισμό προσώπων, τον εντοπισμό και την αξιολόγηση στάσεων και αντιλήψεων.

Η βαθμολογία κατανέμεται κατά 25% σε κάθε θέμα. Η κατανομή της βαθμολογίας στις ερωτήσεις των θεμάτων μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό της δυσκολίας τους και οι βαθμολογικές μονάδες κάθε ερώτησης καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

Γ. ΙΣΤΟΡΙΑ

1. Οι μαθητές της **Α΄ τάξης ΕΠΑ.Λ.** αξιολογούνται στο μάθημα της Ιστορίας με συνδυασμό θεμάτων/ερωτήσεων, που ταξινομούνται σε δύο (2) ομάδες:

I. Στην ομάδα Α΄ περιλαμβάνονται δύο (2) θέματα που αναλύονται σε επιμέρους ερωτήσεις, με τις οποίες **ελέγχονται οι ιστορικές γνώσεις** των μαθητών (χρονολογίες, ιστορικές έννοιες, ιστορικά φαινόμενα ή γεγονότα, δράση προσώπων κ.λπ.):

1. Το πρώτο θέμα περιλαμβάνει: α) ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου (1.α), που βαθμολογούνται με δέκα (10) μονάδες· β) εξήγηση δύο (2) ή τριών (3) ιστορικών όρων/εννοιών (1.β), που βαθμολογείται με δεκαπέντε (15) μονάδες.

2. Το δεύτερο θέμα περιλαμβάνει δύο ερωτήσεις σύντομης απάντησης (2.α) και (2.β) και βαθμολογείται με είκοσι πέντε (25) μονάδες.

II. Στην ομάδα Β΄ περιλαμβάνονται δύο (2) θέματα, που το καθένα μπορεί να αναλύεται σε δύο επιμέρους ερωτήσεις, με τις οποίες **ελέγχονται η ικανότητα των μαθητών στη σύνθεση των ιστορικών γνώσεων και η κριτική προσέγγισή τους** (ανάλυση ή σύνθεση αιτίων ή συνθηκών, αποτίμηση της δράσης προσώπων, αξιολόγηση αποτελεσμάτων, σύγκριση απόψεων, προέκταση ιστορικών πληροφοριών κ.λπ.). Προς αποφυγήν επικαλύψεων, τα θέματα αυτής της ομάδας επιλέγονται από την εξεταστέα ύλη με τρόπο ώστε να είναι διαφορετικά ως προς το γνωστικό τους περιεχόμενο από τις ερωτήσεις (2.α) και (2.β) της ομάδας Α΄ και βαθμολογούνται αθροιστικά με πενήντα (50) μονάδες. Στην περίπτωση αυτής της ομάδας χρησιμοποιούνται και ερωτήσεις επεξεργασίας ιστορικού υλικού, το οποίο δίνεται στους μαθητές φωτοτυπημένο. Το υλικό αυτό προέρχεται από ιστορικές μαρτυρίες, αρχαιολογικές μελέτες, έργα τέχνης, φωτογραφίες, στατιστικούς πίνακες, χάρτες, διαγράμματα και από όλα εκείνα τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται ως ιστορικά

τεκμήρια ή ως μέσα άντλησης πληροφοριών για την εξαγωγή ιστορικών συμπερασμάτων.

Η βαθμολογία κάθε ερώτησης των παραπάνω θεμάτων και των δύο (2) ομάδων διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας της. Οι βαθμολογικές μονάδες καθεμιάς καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

2. Το μάθημα «**Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου**» της Δ΄ τάξης **εσπερινών ΕΠΑ.Λ.** εξετάζεται με συνδυασμό ερωτήσεων, οι οποίες ταξινομούνται σε δύο ομάδες. α) Στην πρώτη ομάδα περιλαμβάνονται δύο θέματα που μπορούν να αναλύονται σε ερωτήσεις με τις οποίες ελέγχονται οι ιστορικές γνώσεις των μαθητών (ιστορικές έννοιες, ιστορικά γεγονότα, χρονολογίες, δράση ιστορικών προσώπων, κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά και πολιτιστικά φαινόμενα, κτλ) και η κατανόησή τους. β) Στη δεύτερη ομάδα περιλαμβάνονται δύο τουλάχιστον θέματα που απαιτούν σύνθεση ιστορικών γνώσεων και κριτική ικανότητα (αξιολογήσεις ιστορικών γεγονότων ή ιστορικών προσώπων, ανάλυση αιτιών ή συνθηκών που συντέλεσαν στη διαμόρφωση και εξέλιξη σημαντικών ιστορικών φαινομένων κτλ). Στην περίπτωση αυτή μπορούν να χρησιμοποιούνται και ερωτήσεις επεξεργασίας ιστορικού υλικού, το οποίο δίνεται στους μαθητές σε φωτοτυπία. Το υλικό αυτό αφορά γραπτές ιστορικές πηγές, εικαστικά έργα, χάρτες, διαγράμματα κτλ. που χρησιμοποιούνται ως αποδεικτικά στοιχεία ή ως μέσα άντλησης στοιχείων για την εξαγωγή ιστορικών συμπερασμάτων. Η βαθμολογία κατανέμεται κατά 50% σε καθεμία από τις ομάδες αυτές. Η κατανομή της βαθμολογίας στις ερωτήσεις κάθε ομάδας μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με το βαθμό δυσκολίας σε καθεμία από αυτές, η οποία καθορίζεται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνεται στους μαθητές γραπτώς.

Σημείωση: Στην προαναφερόμενη Εγκύκλιο με τις Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης κατά το σχολ. έτος 2015-16 περιέχονται και τα ισχύοντα για μαθήματα που αναλαμβάνουν οι Φιλολόγοι με β΄ ανάθεση καθώς και για την εξαγωγή του βαθμού προαγωγής και απολυτηρίου κ.ά.

5. Προετοιμασία των μαθητών για τις εξετάσεις περιόδου Μαΐου-Ιουνίου 2016 στα φιλολογικά μαθήματα του ΕΠΑ.Λ.

Πριν τη λήξη των μαθημάτων είναι πολλαπλά ωφέλιμο για τους μαθητές να ενημερωθούν πιο αναλυτικά και συγκεκριμένα αφενός **για όσα προβλέπονται στον νόμο για τον τρόπο εξέτασής τους** και αφετέρου **να επεξεργαστούν προφορικά με τον/τη Φιλόλογο στην τάξη ενδεικτικά ένα «διαγώνισμα εξετάσεων» (θέματα γραπτής δοκιμασίας) διαμορφωμένο σύμφωνα με την προβλεπόμενη αξιολόγηση για το αντίστοιχο μάθημα.**

Πέρα από ενδεχόμενη εξάσκηση κατά τη διάρκεια του έτους σε ενδεικτική γραπτή δοκιμασία σύμφωνα με τα θέματα και τη μοριοδότηση που προβλέπεται, είναι παιδαγωγικά σκόπιμο, στο πλαίσιο της προετοιμασίας για τις εξετάσεις του τέλους του έτους, οι μαθητές να επεξεργαστούν προφορικά με τον/τη Φιλόλογο ενδεικτικά ένα «διαγώνισμα» (θέματα γραπτής δοκιμασίας) διαμορφωμένο σύμφωνα με την προβλεπόμενη αξιολόγηση για το αντίστοιχο μάθημα. Έτσι θα κατανοήσουν καλύτερα και θα εξοικειωθούν

- ✓ με τον τύπο των ερωτήσεων,
- ✓ τη μοριοδότηση των ερωτήσεων,
- ✓ τον τρόπο απαντήσεων, ειδικότερα: την έμφαση που πρέπει να δίδουν σε σημεία περιεχομένου – δομής - έκφρασης/γλώσσας - μορφής των γραπτών τους.

Χρειάζεται, επίσης, γενικότερη προετοιμασία των μαθητών για την περίοδο των εξετάσεων, όπως:

- ✓ κατάλληλη παρότρυνση για οργάνωση της μελέτης,
- ✓ οδηγίες διευκόλυνσης για συστηματική επανάληψη,
- ✓ καθοδήγηση για έμφαση στα ουσιώδη
- ✓ τεχνικές που θα βοηθήσουν κατά τη μελέτη τους για τις εξετάσεις (π.χ. σημειώσεις στη διάρκεια της μελέτης, ασκήσεις, υπογραμμίσεις και άλλες πρακτικές που ενισχύουν την απομνημόνευση και την αφομοίωση κ.ά.).

Και βέβαια, αναγκαίες είναι πριν τη λήξη των μαθημάτων **οι επαναλήψεις αλλά και οι σημειώσεις για επανάληψη-αφομοίωση σε σημεία της ύλης που αποτέλεσαν κεντρικό στόχο της διδασκαλίας σε ετήσια βάση καθώς και οι περιεκτικές**

σημειώσεις όπου τυχόν χρειάζεται για ολοκλήρωση περιεχομένων (π.χ. στην Ιστορία).

Παράλληλα χρειάζεται να ενισχύσουμε ψυχολογικά τους μαθητές, προσπαθώντας να μειώσουμε το άγχος των εξετάσεων και να καλλιεργήσουμε θετική διάθεση και στάση ως προς την προετοιμασία, την ηρεμία και την αξία της ψυχραιμίας. Για τους έφηβους μαθητές οι εξετάσεις είναι συχνά «δοκιμασίες» και ο τρόπος αντιμετώπισης που συνηθίζουν να έχουν τους συνοδεύει πολλές φορές και στη διάρκεια των σπουδών τους και στη ζωή τους, γι' αυτό η ενθάρρυνση και η καλλιέργεια ψυχραιμίας είναι πολύτιμα «μαθήματα» που μπορούμε ως εκπαιδευτικοί να τους προσφέρουμε.

Όπως καταλαβαίνουμε, ιδιαίτερος απαραίτητη είναι η ψυχολογική ενίσχυση και η καλλιέργεια θετικής και ψυχραιμίας ματιάς στους μαθητές της Γ' Λυκείου οι οποίοι θα αντιμετωπίσουν προσεχώς τις «γραπτές δοκιμασίες» σε πανελλαδικό επίπεδο. Ότι για τους έμπειρους καθηγητές είναι πια «διαδικασία», για τους μαθητές που πρώτη φορά «δοκιμάζονται» σε πανελλαδικές εξετάσεις είναι πρωτόγνωρο και προκαλεί άγχος, οπότε η συναισθηματική υποστήριξη είναι παιδαγωγικά απαραίτητη.

6. Ζητήματα Παιδαγωγικής κατά τις εξετάσεις

- ✚ Στην περίπτωση των μαθητών που έχουν διαγνωστεί αρμοδίως με δυσλεξία /μαθησιακές δυσκολίες και εξετάζονται **προφορικά**, χρειάζεται προσοχή και λεπτότητα, ώστε να αποδώσουν το καλύτερο που μπορούν. Είναι απαραίτητο να βρούμε χώρο και χρόνο για την προφορική εξέτασή τους και να τους διατυπώνουμε απλά τις ερωτήσεις ή και να τις αναδιατυπώνουμε με διαφορετικές λέξεις, όταν χρειαστεί, προσέχοντας να μην τους δημιουργούνται αισθήματα άγχους ή προσβολής.
- ✚ Πέρα από τα προηγούμενα, εμείς οι εκπαιδευτικοί, και ως εισηγητές και ως επιτηρητές, μέσα από τη διεξαγωγή των εξετάσεων, καλούμαστε να «διδάξουμε» στους μαθητές μας όχι μόνο την αξία των γνώσεων αλλά και του ήθους και της αξιοπρέπειας των διαγωνιζόμενων. **Οι εξετάσεις πληρούν τον παιδαγωγικό τους ρόλο, όταν οι μαθητές, παράλληλα προς τη δοκιμασία των γνώσεών τους, παίρνουν «μαθήματα» (πρότυπα συμπεριφοράς) από τους εκπαιδευτικούς/παιδαγωγούς τους για ευγένεια, τήρηση κανόνων**

εξέτασης και αξιοπιστίας των σχολικών θεσμών. Ο τρόπος που θα επιδιώξουμε την καλλιέργεια του ήθους των μαθητών στις εξετάσεις κάνει τη διαφορά ανάμεσα σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που στηρίζει και στηρίζεται σε δημοκρατικές αρχές και σε ένα που διέπεται από αυταρχικότητα και εν τέλει αντιδημοκρατική νοοτροπία. Είναι ανάγκη στις μέρες μας να βιώσουν μέσα από το σχολείο οι μαθητές μας ότι το ήθος, η ευγένεια και ο σεβασμός αποτελούν αξίες που διέπουν κάθε πτυχή συμπεριφοράς στη δημοκρατία.

Παρακαλώ πολύ να μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μου για κάθε θέμα που τυχόν σας προβληματίσει σχετικά με τις εξετάσεις των μαθητών.

Σας εύχομαι καλή δύναμη στο έργο σας.

Με τιμή,

Βασιλεία (Λιάνα) Καλοκύρη
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων
με έδρα το Ηράκλειο

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΟΙ κ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ/ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΕΣ ΝΑ ΦΡΟΝΤΙΣΟΥΝ ΝΑ ΕΝΗΜΕΡΩΘΟΥΝ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΩΣ ΟΙ ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΟΥΣ